

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

ТРУДОВЕ ПРАВО

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
для студентів спеціальності 081 «Право»

Полтава 2016

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Терела Г. В. – к. і. н., доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кальян О.С. – к. ю. н., доцент, завідувач кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»;

Осташова В.О. – к. ю. н., доцент кафедри бізнес-адміністрування та права Полтавської державної аграрної академії

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри правознавства
протокол № 10 від 31 травня 2016 р.
Завідувач кафедри _____ проф. Лаврик Г. В.

УЗГОДЖЕНО
На засіданні науково-методичної групи з
напрямку підготовки/спеціальності,
протокол № 3 від 31 травня 2016 року.
Голова науково-методичної групи
_____ проф. Лаврик Г. В.

СХВАЛЕНО
Голова науково-методичної ради
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
«__» _____ 2016 р.
_____ проф. Рогоза М. Є.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Трудове право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 081 «Право».

Трудове право – одна з провідних галузей права, оскільки саме в сфері застосування праці переплітаються життєво важливі інтереси різних соціальних груп, інтереси державні, суспільні і приватні. Від методів правового регулювання праці багато в чому залежить суспільний спокій і відчуття взаємного порозуміння між суб'єктами трудових правовідносин. Це сфера, в якій задіяно найбільше число членів суспільства. А тому вона заслуговує на особливо пильну увагу як держави, так і юристів, а також і безпосередніх учасників трудових відносин. Це особливо актуально з огляду на те, що в умовах становлення ринкових відносин в Україні значно розширились договірні засади регулювання трудових відносин, зросла роль колективного договору, почали укладатись угоди на різних рівнях. Назріла необхідність проведення радикальної реформи трудового законодавства.

Важливою умовою функціонування трудових відносин є їх правове забезпечення. Це стимулює попит на майбутніх юристів, які мають ґрунтовні знання основ трудового законодавства та навичок їх застосування. На досягнення цієї мети і спрямована навчальна дисципліна «Трудове право», яка покликана забезпечити набуття майбутніми фахівцями з правознавства навичок застосування норм трудового права у практичних ситуаціях при роботі з кадровими ресурсами, профспілками, партнерами, державними органами, навчити їх працювати з договорами, звітністю та іншою кадровою документацією, будувати свою професійну юридичну діяльність на принципах, що закріплені в діючому трудовому законодавстві.

Термін «трудове право» вживається, як відомо, в трьох значеннях: по-перше, як галузь національного права України; по-друге, як наука; по-третє, як навчальна дисципліна в системі юридичної освіти.

Як галузь права трудове право являє собою систему правових норм, що регулюють сукупність суспільних відносин працівників із роботодавцями, а також інші відносини, що впливають із трудових або тісно пов'язані з ними і встановлюють права й обов'язки в галузі праці на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності та відповідальність у разі їх порушення.

Трудове право як наука становить систему об'єктивних знань про поняття, розвиток, закономірності, принципи самостійної галузі права.

Трудове право як навчальна дисципліна – це систематизовані відповідно до типової програми знання щодо предмета правового регулювання норм цієї галузі права, їх особливостей.

Предметом навчальної дисципліни є трудове право у всіх своїх виявах: як галузь права, як система законодавства, як наука, що вивчає трудове право.

Міждисциплінарні зв'язки визначаються інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом; тісним зв'язком з комплексом базових та гуманітарних, а також юридичних дисциплін. Програма курсу враховує набуті студентами знання під час опанування положень навчальних курсів «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Кримінальне право». Водночас вивчення трудового права стане основою для опанування студентами таких навчальних дисциплін як «Право соціального забезпечення» та «Основи охорони праці».

Навчальну програму навчальної дисципліни «Трудове право» розроблено на основі чинного законодавства України з урахуванням змін, обумовлених становленням ринкової економіки та формуванням правової Української держави. До програми включено всі основні теми курсу, які охоплюють як теоретичні проблеми науки трудового права, так і положення чинного законодавства та практики його застосування.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Загальнотеоретичні положення трудового права. Правовідносини у трудовому праві. Основи реалізації права на працю.

Модуль 2. Трудовий договір. Основні умови праці як об'єкт правового регулювання.

Модуль 3. Юридична відповідальність у трудовому праві. Забезпечення й захист прав та інтересів суб'єктів трудового права.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення дисципліни «Трудове право» полягає в отриманні студентами теоретичних знань у сфері правового регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин; набутті практичних навичок застосування правових норм, що регламентують ці відносини; формуванні правосвідомості і правової культури у майбутніх юристів.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Трудове право» є вивчення студентами основних понять, принципів та інститутів трудового права, визначення напрямків правового регулювання трудових відносин; набуття навичок роботи з нормативними актами, вміння вирішувати практичні ситуації у сфері правового регулювання трудових правовідносин.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- основні положення доктрини та джерел трудового права;
- стан судової практики, предмет, метод, систему і принципи трудового права;
- зміст основних інститутів трудового права;
- правовий статус суб'єктів трудового права;
- сферу дії трудового законодавства та тенденції його розвитку в умовах ринкової економіки;

уміти:

- володіти понятійно-категоріальним апаратом трудового права, юридичною термінологією;
- правильно застосовувати норми трудового права до конкретних правових відносин;
- застосовувати чинне трудове законодавство в професійній юридичній діяльності;
- складати правові документи з питань трудових відносин;
- аналізувати тенденції юридичної практики;
- обґрунтовано вирішувати питання реалізації норм трудового права на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Загальнотеоретичні положення трудового права. Правовідносини у трудовому праві. Основи реалізації права на працю

Розділ I. Загальнотеоретичні положення трудового права

Тема 1. Трудове право як галузь у системі права України

Становлення і розвиток трудового права.

Поняття трудового права як самостійної галузі права. Предмет правового регулювання трудового права. Загальна характеристика суспільних відносин, які складають предмет трудового права.

Метод правового регулювання трудових відносин та його ознаки. Державно-нормативний метод правового регулювання. Локально-договірний метод. Єдність і диференціація трудового права.

Функції трудового права. Зміст соціальної, захисної та виробничої функцій трудового права.

Місце трудового права в національній системі права України. Взаємозв'язок і розмежування трудового права з іншими галузями системи права України (конституційним, цивільним, адміністративним, правом соціального забезпечення).

Система трудового права. Загальна та Особлива частини трудового права. Інститути трудового права. Співвідношення системи трудового права і системи трудового законодавства.

Предмет і система науки трудового права. Значення науки трудового права в реформуванні трудового законодавства.

Тенденції розвитку трудового права у сучасних умовах. Адаптація трудового законодавства України до принципів міжнародного та європейського трудового права.

Система і основні завдання навчальної дисципліни «Трудове право».

Тема 2. Джерела трудового права

Поняття джерел трудового права України, форми їх вираження. Класифікація джерел трудового права.

Конституція України як основне джерело трудового права. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел трудового права. Систематизація трудового законодавства України.

Акти соціального партнерства як джерела трудового права.

Локальні нормативно-правові акти: поняття, види, особливості. Роль професійних спілок і трудових колективів у галузі правового регулювання праці.

Значення рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для однакового застосування усіма підприємствами, установами, організаціями та судовими органами чинного законодавства про працю.

Дія нормативно-правових актів, які є джерелами трудового права, у часі, просторі та за категоріями працівників.

Основні напрями реформування трудового законодавства.

Міжнародно-правові акти про працю як джерела трудового права.

Тема 3. Міжнародно-правове регулювання праці

Поняття міжнародно-правового регулювання праці та способи впливу міжнародних норм на національне трудове законодавство. Універсальні та регіональні джерела міжнародно-правового регулювання: класифікація й загальна характеристика.

Декларації ООН у сфері забезпечення трудових прав людини (ООН, 1966 р.), Декларація тисячоліття (ООН, 2000 р.).

Мета створення Міжнародної організації праці (МОП), її основні завдання, структура і компетенція. Статут МОП. Щорічні конференції МОП. Адміністративна Рада. Міжнародне Бюро праці (МБП) та його відділення. Комітети Міжнародного Бюро праці. Видавнича діяльність МБП.

Форми правових актів, що приймаються МОП. Порядок прийняття конвенцій та рекомендацій. Ратифікація конвенцій державами-членами МОП. Сфера застосування конвенцій МОП. Загальна характеристика конвенцій і рекомендацій МОП з питань основних прав людини, зайнятості, соціальної політики, регулювання питань праці, колективних трудових відносин, умов праці, праці жінок, дітей і підлітків, осіб похилого віку. Декларація МОП про основоположні принципи і права у сфері праці 1998 р.: зміст і значення.

Європейські міжнародні акти щодо захисту соціальних прав людини. Акти Ради Європи і Європейського Союзу. Європейська соціальна хартія (переглянута) (Рада Європи, 1961 р., 1996 р.). Хартія основних прав Європейського Союзу (ЄС, 2000 р.).

Двосторонні договори України з іншими державами про працевлаштування і соціальний захист працівників.

Вплив міжнародного та європейського трудового права на розвиток трудового права України. Засоби імплементації міжнародних трудових норм у трудове право України.

Тема 4. Принципи трудового права України

Поняття і значення принципів трудового права. Класифікація принципів трудового права.

Співвідношення основних принципів з принципами окремих інститутів трудового права. Співвідношення принципів і норм права.

Зміст і конкретизація основних принципів трудового права. Принцип забезпечення права на працю. Принцип захисту прав людини у сфері застосування праці. Принцип свободи праці й свободи трудового договору. Принцип заборони примусової праці. Принцип рівності прав і можливостей та заборони дискримінації у сфері праці. Принцип сприяння. Принцип свободи об'єднання.

Зміст і конкретизація принципів окремих інститутів трудового права. Принципи інституту зайнятості та працевлаштування. Принципи інституту трудового договору. Принципи інститутів робочого часу та часу відпочинку. Принципи інституту оплати праці. Принципи інституту дисципліни праці. Принципи інституту охорони праці.

Розділ II. Правовідносини у трудовому праві

Тема 5. Трудові правовідносини

Поняття та особливості трудових правовідносин. Ознаки трудових правовідносин. Види трудових правовідносин і підстави їх класифікації. Поняття і особливості індивідуальних трудових правовідносин. Поняття і особливості колективних трудових правовідносин, їх співвідношення з індивідуальними трудовими правовідносинами. Організаційно-управлінські відносини. Соціально-партнерські правовідносини. Відносини щодо зайнятості та працевлаштування. Відносини щодо професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. Відносини щодо нагляду та контролю за додержанням трудового законодавства.

Структура трудових правовідносин. Матеріальний та юридичний зміст трудових правовідносин. Об'єкт трудових правовідносин. Суб'єкти трудового права та трудових правовідносин. Працівники і роботодавці як суб'єкти індивідуальних трудових правовідносин. Трудова правосуб'єктність працівника: виникнення, зміст, припинення, випадки обмеження. Трудова правосуб'єктність роботодавця. Суб'єкти колективних трудових правовідносин. Державні органи як суб'єкти трудових правовідносин.

Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Поняття та види юридичних фактів.

Тема 6. Правовий статус профспілок. Участь працівників в управлінні організаціями

Профспілкові органи як суб'єкти трудового права. Правове положення профспілок. Основні функції та права профспілок. Загальна характеристика законодавства про профспілки. Порядок утворення, легалізація та припинення діяльності профспілок. Права, гарантії та обов'язки профспілок, їх об'єднань відповідно Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії їх діяльності». Повноваження виборного органу первинної профспілкової організації на підприємстві. Відповідальність профспілок.

Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Основні функції та повноваження трудових колективів. Форми участі працівників в управлінні підприємством, установою, організацією. Органи трудового колективу: порядок створення, повноваження.

Співвідношення прав профспілок і повноважень трудових колективів.

Тема 7. Правовий статус організацій роботодавців

Поняття організацій роботодавців та їх об'єднань. Право роботодавців на об'єднання. Мета та завдання діяльності організацій роботодавців. Законодавство України про правовий статус організацій роботодавців. Принципи створення та діяльності організацій роботодавців та їх об'єднань. Порядок створення та припинення діяльності організацій роботодавців. Повноваження роботодавців та їх організацій у колективно-договірному регулюванні. Права та обов'язки роботодавців та їхніх об'єднань щодо захисту прав своїх членів.

Розділ III. Основи реалізації права на працю

Тема 8. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування

Поняття зайнятості. Право громадян на зайнятість. Державні гарантії у сфері зайнятості населення. Право особи на вибір місця, виду діяльності та роду занять. Право особи на професійну орієнтацію та професійне навчання. Право особи на соціальний захист у разі настання безробіття. Право особи на трудову діяльність за кордоном. Право особи на захист від проявів дискримінації у сфері зайнятості населення. Право особи на доступ до інформації у сфері зайнятості населення. Право особи на захист прав у сфері зайнятості населення.

Принципи, мета та основні напрями державної політики у сфері зайнятості населення. Заходи щодо сприяння зайнятості населення, їх зміст. Професійна орієнтація та професійне навчання незайнятих громадян. Стимулювання діяльності роботодавців, спрямованої на створення нових робочих місць та працевлаштування безробітних. Створення умов для самозайнятості населення та підтримка підприємницької ініціативи. Сприяння забезпеченню молоді першим робочим місцем та запровадження стимулів для стажування молоді, яка навчається. Сприяння зайнятості інвалідів. Забезпечення участі безробітних у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру.

Органи, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення.

Поняття та порядок працевлаштування громадян. Здійснення Державною службою зайнятості України реєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які звертаються за сприянням у працевлаштуванні. Діяльність суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у

працевлаштуванні. Застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні.

Правовий статус безробітного. Порядок набуття статусу безробітного. Права та обов'язки зареєстрованих безробітних. Особливі гарантії для окремих категорій безробітних, які втратили роботу у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці. Підходяща робота для безробітного. Право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги. Види забезпечення на випадок безробіття. Допомога по частковому безробіттю. Припинення реєстрації безробітного.

Тема 9. Правові засади соціального діалогу

Соціальний діалог як механізм реалізації соціального партнерства. Законодавство України про соціальний діалог. Основні принципи соціального діалогу. Рівні та сторони соціального діалогу. Форми здійснення соціального діалогу.

Органи соціального діалогу. Національна тристороння соціально-економічна рада: завдання, функції, права, склад, порядок створення та організація діяльності. Територіальні, галузеві (міжгалузеві) тристоронні (двосторонні) соціально-економічні ради, інші тристоронні органи соціального діалогу (комітети, комісії тощо): повноваження та організація роботи.

Тема 10. Колективні договори та угоди

Поняття, юридична природа та значення колективного договору. Правові підстави й умови укладення колективного договору. Сторони колективного договору. Строк чинності колективного договору. Сфера укладення колективного договору.

Зміст колективного договору. Права та обов'язки сторін колективного договору. Нормативні та зобов'язальні положення колективного договору. Недійсність умов колективного договору.

Порядок ведення колективних переговорів та укладення колективних договорів. Учасники колективних переговорів, їх права та обов'язки. Гарантії та компенсації на період переговорів. Підготовка проекту колективного договору. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів. Підписання колективного договору. Реєстрація колективного договору. Внесення змін і доповнень до колективного договору.

Колективні угоди: поняття і сторони. Генерельні, галузеві та регіональні угоди, сфера їхньої дії та зміст. Порядок укладання й зміни угод. Реєстрація колективних угод. Внесення змін і доповнень до колективних угод.

Контроль за виконанням колективних договорів і угод та відповідальність за їх порушення і невиконання.

Модуль 2. Трудовий договір. Основні умови праці як об'єкт правового регулювання

Розділ IV. Трудовий договір

Тема 11. Поняття трудового договору та порядок його укладення

Поняття і значення трудового договору. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.). Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Нормативні та погоджувальні умови трудового договору. Необхідні та факультативні умови трудового договору. Недійсність умов трудового договору, які погіршують становище працівників порівняно з вимогами чинного законодавства про працю.

Строк трудового договору. Письмова й усна форми трудового договору. Випадки додержання обов'язкової письмової форми трудового договору.

Юридичні гарантії при прийнятті на роботу. Гарантії при прийнятті на роботу неповнолітніх, вагітних жінок і жінок, що мають дітей, інвалідів та інших категорій громадян. Обмеження при прийнятті на роботу. Вимоги, які висуваються щодо віку і стану здоров'я працівників.

Порядок укладення трудового договору. Документи, що надаються при укладенні трудового договору. Загальні вимоги при обробці персональних даних працівника і гарантії їхнього захисту. Випробування при прийнятті на роботу. Строк випробування. Результати випробування.

Тема 12. Види трудового договору

Безстроковий трудовий договір. Строковий трудовий договір. Трудовий договір про тимчасову роботу. Трудовий договір про сезонну роботу.

Контракт як особлива форма трудового договору. Сфера застосування контракту. Порядок укладання контракту з керівником державного підприємства. Порядок укладання контракту при прийнятті (найманні) на роботу працівника.

Трудовий договір про сумісництво. Трудовий договір про суміщення професій і посад. Трудовий договір про тимчасове заступництво керівника підприємства. Трудовий договір з працівником про тимчасове виконання обов'язків за вакантною посадою.

Трудовий договір про надомну роботу Трудовий договір з молодим спеціалістом. Трудовий договір з державним службовцем. Трудовий договір з роботодавцем-фізичною особою. Трудовий договір працівника, що приймається за конкурсом. Трудовий договір з працівником-мігрантом.

Тема 13. Зміна умов трудового договору

Поняття зміни умов праці та її організаційно-правові форми.

Поняття переведення на іншу роботу, види переведень. Постійні та тимчасові переведення. Переведення у разі виробничої потреби та простою. Переведення на легшу роботу за станом здоров'я.

Переміщення на інше робоче місце, його відмінність від переведення.

Зміна істотних умов праці.

Тема 14. Припинення трудового договору

Поняття припинення та розірвання трудового договору, їх розмежування. Загальні підстави припинення трудового договору, їх класифікація.

Припинення трудового договору за підставами, у яких присутня взаємна воля сторін.

Розірвання з ініціативи працівника трудового договору, укладеного на невизначений строк. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.

Загальні та додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого органу. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Поняття відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору.

Розірвання трудового договору з ініціативи органів, які не є сторонами трудового договору.

Припинення трудового договору у зв'язку з порушенням правил прийняття на роботу.

Порядок оформлення звільнення працівників і проведення розрахунку. Вихідна допомога.

Правові наслідки незаконного звільнення.

Розділ V. Основні умови праці як об'єкт правового регулювання

Тема 15. Правове регулювання робочого часу

Поняття та види робочого часу. Правові нормативи робочого часу. Поняття та види робочого дня, робочої зміни та робочого тижня. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочена тривалість робочого часу. Тривалість роботи напередодні святкових, вихідних і неробочих днів. Тривалість роботи в нічний час. Неповний робочий час.

Режими робочого часу і порядок їх встановлення. Види режимів робочого часу. Режим змінної роботи. Вахтовий метод організації робіт. Гнучкий графік роботи. Режим роботи з розподілом робочого часу на частини (роздроблений робочий день). Режим ненормованого робочого дня.

Поняття обліку робочого часу. Поденний та підсумований облік робочого часу.

Робота понад встановлену тривалість робочого дня. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Обмеження надурочних робіт і заборона залучення до них окремих категорій працюючих. Граничні норми застосування надурочних робіт. Порядок одержання дозволу для проведення надурочних робіт. Чергування.

Тема 16. Правове регулювання часу відпочинку

Право працівників на відпочинок і його гарантії. Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Вихідні дні. Особливості встановлення вихідних днів на безперервно діючих підприємствах і в організаціях, що займаються обслуговуванням населення. Святкові та неробочі дні. Винятковий порядок залучення до роботи у вихідні, святкові та неробочі дні.

Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Відпустка для підготовки та участі в змаганнях. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Порядок надання відпусток. Графіки відпусток. Обчислення стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку. Перенесення щорічної відпустки. Право на щорічну відпустку у разі переведення працівника на інше місце роботи. Поділ щорічної відпустки на частини. Відкликання з відпустки.

Порядок оплати відпусток. Грошова компенсація за невикористані щорічні відпустки.

Тема 12. Оплата праці

Поняття, функції і принципи оплати праці. Методи правового регулювання оплати праці. Державне регулювання оплати праці. Договірне регулювання оплати праці. Державні соціальні стандарти й гарантії у сфері оплати праці. Мінімальна заробітна плата: поняття, функції, умови визначення її розміру. Порядок встановлення і перегляду розміру мінімальної заробітної плати.

Поняття заробітної плати. Відмінність заробітної плати від винагород за цивільно-правовими договорами, гарантійних і компенсаційних виплат. Структура заробітної плати. Основна та додаткова частини заробітної плати. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Тарифна система оплати праці та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Організація оплати праці на підприємстві. Нормування праці. Види норм праці: норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, норми

чисельності. Системи оплати праці та їх види. Відрядна система оплати праці. Погодинна система оплати праці. Оплата праці при відхиленні від умов, передбачених тарифами.

Порядок виплати заробітної плати. Форми виплати заробітної плати. Строки, періодичність і місце виплати заробітної плати. Порядок обчислення середньої заробітної плати. Індексація заробітної плати. Компенсація втрати частини заробітної плати у зв'язку із затримкою термінів її виплати. Відрахування із заробітної плати. Обмеження відрахувань від заробітної плати.

Поняття гарантійних виплат. Види гарантійних виплат. Гарантійні доплати, їхні види. Поняття компенсаційних виплат. Види компенсаційних виплат.

Тема 18. Професійна підготовка і підвищення кваліфікації працівників

Правові питання організації виробничого навчання, перекваліфікації або навчання інших професій.

Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів безпосередньо на виробництві.

Пільги для працівників, які навчаються без відриву від виробництва в середніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах та аспірантурі. Пільги працівникам, допущеним до вступних іспитів у вищі навчальні заклади.

Модуль 3. Юридична відповідальність у трудовому праві. Забезпечення й захист прав та інтересів суб'єктів трудового права

Розділ VI. Юридична відповідальність у трудовому праві

Тема 19. Трудова дисципліна

Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Правила внутрішнього трудового розпорядку: типові, галузеві, локальні. Структура та зміст правил внутрішнього трудового розпорядку. Статuti і положення про дисципліну. Основні трудові обов'язки сторін трудового договору.

Система стимулювання праці за трудовим правом. Заохочення за успіхи в роботі: поняття, підстави, види та порядок застосування. Заохочення за особливі трудові заслуги. Державні нагороди.

Тема 20. Дисциплінарна відповідальність

Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни та її види. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність. Критерії

розмежування загальної та спеціальної дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності та його елементи. Дисциплінарні стягнення: порядок їх застосування, оскарження і зняття.

Додаткові заходи правового впливу, що можуть застосовуватись до порушників трудової дисципліни. Заходи громадського впливу. Повноваження трудових колективів, профспілкових комітетів у забезпеченні трудової дисципліни.

Тема 21. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття та функції матеріальної відповідальності. Правова природа матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності.

Підстава і умови притягнення до матеріальної відповідальності. Трудове майнове правопорушення як підстава матеріальної відповідальності та його елементи. Випадки, що виключають матеріальну відповідальність працівників.

Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її випадки. Повна матеріальна відповідальність та її випадки. Поняття, зміст і порядок укладення договору про повну індивідуальну матеріальну відповідальність. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників. Поняття, зміст і порядок укладення договору про повну колективну (бригадну) матеріальну відповідальність.

Строки притягнення працівників до матеріальної відповідальності. Визначення розміру шкоди, заподіяної працівником, та порядок її відшкодування. Обставини, які підлягають врахуванню при визначенні розміру відшкодування. Порядок покриття шкоди.

Матеріальна відповідальність власника за шкоду, заподіяну працівникові.

Розділ VII. Забезпечення й захист прав та інтересів суб'єктів трудового права

Тема 22. Правове забезпечення охорони праці

Поняття і зміст охорони праці. Конституційне право працівників на належні, безпечні й здорові умови праці. Гарантії прав громадян на охорону праці під час укладання трудового договору та під час роботи.

Організація охорони праці на виробництві. Державне управління охороною праці. Нормативно-правові акти з охорони праці. Обов'язки роботодавця щодо забезпечення функціонування системи управління охороною праці на підприємстві. Функції служби охорони праці. Участь трудових колективів і профспілок у регулюванні охорони праці. Комісія з

питань охорони праці підприємства. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді.

Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці. Навчання з питань охорони праці. Види інструктажу. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Спеціальні правила охорони здоров'я на важких, небезпечних і шкідливих роботах.

Порядок розслідування і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що пов'язані з виробництвом. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим пошкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків.

Тема 23. Особливості правового регулювання праці жінок, молоді та осіб зі зниженою працездатністю

Рівноправність жінок у сфері трудових відносин. Обмеження та заборони при використанні праці жінок. Роботи, на яких забороняється праця жінок. Граничні норми піднімання і переміщення важких речей жінками. Обмеження залучення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, до надурочних робіт, робіт у вихідні дні та направлення у відрядження. Особливості використання праці жінок, стан яких пов'язаний з материнством, охорона материнства в Україні. Надання соціальних відпусток: у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною, додаткової оплачуваної відпустки.

Правове регулювання праці молоді. Гарантії при прийнятті на роботу та звільненні. Права неповнолітніх у трудових відносинах. Вік, з якого допускається прийняття на роботу. Порядок розірвання трудового договору з неповнолітніми. Роботи, на яких забороняється використовувати працю неповнолітніх. Граничні норми піднімання і переміщення важких речей неповнолітніми. Особливості нормування та оплати праці молоді. Особливості регулювання робочого часу та часу відпочинку неповнолітніх.

Поняття та охорона праці осіб зі зниженою працездатністю (інвалідів, пенсіонерів, ветеранів війни та праці). Особливості регулювання праці осіб зі зниженою працездатністю. Працевлаштування інвалідів, умови праці та робочі місця для інвалідів.

Тема 24. Індивідуальні трудові спори

Поняття трудових спорів, їх види та причини виникнення. Принципи розгляду трудових спорів.

Загальний, судовий та особливий порядок вирішення індивідуальних трудових спорів: Органи, які розглядають індивідуальні трудові спори. Комісії по трудових спорах, їх організація і компетенція. Порядок і строки розгляду трудового спору в комісії по трудових спорах. Порядок прийняття,

оскарження і виконання рішення комісії по трудових спорах.

Судовий порядок розгляду індивідуальних трудових спорів. Трудові спори, що підлягають безпосередньому розглядові у судах. Строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів. Обмеження повороту виконання рішень з трудових спорів.

Особливості розгляду трудових спорів деяких категорій працівників (суддів, прокурорсько-слідчих працівників).

Тема 25. Колективні трудові спори

Поняття колективних трудових спорів (конфліктів), їх предмет та сторони. Порядок примирних процедур розв'язання колективних трудових спорів. Правове положення незалежного посередника. Правове положення Національної служби посередництва і примирення. Примирна комісія, її склад і компетенція. Трудовий арбітраж, його склад і компетенція.

Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) примирною комісією, за участю незалежного посередника. Порядок вирішення колективного трудового спору (конфлікту) трудовим арбітражем.

Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Право на страйк та його реалізація. Порядок оголошення страйку. Визнання страйку незаконним у судовому порядку й правові наслідки такого рішення. Випадки, за яких забороняється проведення страйку. Правові наслідки законного та незаконного страйку. Гарантії та правове становище працівників у зв'язку з проведенням страйку.

Судовий розгляд колективного трудового спору.

Тема 26. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства

Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства, їх поняття та відмінності.

Органи, що здійснюють державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Повноваження Державної служби України з питань праці. Громадський контроль за додержанням законодавства про працю. Завдання виборних органів первинних профспілкових організацій підприємств, установ, організацій та уповноважених представників профспілок щодо здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про працю.

Органи, що здійснюють державний нагляд за охороною праці.

Повноваження місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування щодо здійснення контролю за додержанням законодавства про працю.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 (23. 07. 96). – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18 (02. 05. 2003). – Ст. 144.
3. Кодекс законів про працю України: Затверджений Законом УРСР від 10 грудня 1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – Додат. до № 50. – Ст. 375.
4. Основи законодавства країни про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23 (05. 06. 1998). – Ст. 121.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4 (26. 01. 1993). – Ст. 19.
6. Про визначення розмірів збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостатчею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1996 року № 217/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 22 (30. 05. 1995). – Ст. 173.
7. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 504/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 2 (28. 01. 1997). – Ст. 4.
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105–ХІV (в редакції Закону України від 28 січня 2014 р. № 736-VIII) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 75.
9. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI // Офіційний вісник України. – 2012 (27.08.2012). – № 63. – Ст. 2565.
10. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34 (27. 08. 2010). – Ст. 481.
11. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 3 липня 1991 р. № 1282-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 42 (15.10.1991). – Ст. 551.
12. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. № 3356-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36 (07.09.1993). – Ст. 361.
13. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17 (25. 04. 1995). – Ст. 121.
14. Про організації роботодавців: Закон України від 22 червня 2012 р. № 5026-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 59 (13. 08. 2012). – Ст. 2366.

15. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3721-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4 (25. 01. 1994). – Ст. 18.

16. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (в редакції Закону № 229-IV від 21. 11. 2002 р.). // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 2. – Ст. 10.

17. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР // Офіційний вісник України. – 1998. – № 12 (09. 04. 1998). – Ст. 435.

18. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45 (12. 12. 1999). – Ст. 397.

19. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23 грудня 2010 р. № 2862-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 28 (15. 07. 2011). – Ст. 255.

20. Про статус і соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28. 02. 1991 р. № 796-XII (в редакції Закону № 2001-XII від 19. 12. 91 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 13. – Ст. 178.

21. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР : Постанова Верховної Ради України від 12 вересня 1991 р. № 1545-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 46 (12. 11. 1991). – Ст. 621.

22. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан дотримання конституційних гарантій трудових прав громадян» : схвалено Постановою Верховної Ради України від 15 січня 2009 року № 892-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 28 (10.07.2009). – Ст. 370.

23. Про утворення Національної служби посередництва і примирення : Указ Президента України від 17 листопада 1998 р. № 1258/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 46 (03. 12. 1998). – С. 13.

24. Перелік виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2001 р. № 163 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 9 (16. 03. 2001). – Ст. 352.

25. Положення про Державну інспекцію ядерного регулювання України : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 363 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 69 (05. 09. 2014). – Ст. 1925.

26. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 102 (30.12.2015). – Ст. 3514.

27. Положення про державну службу України з питань праці : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 96 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 21 (24. 03. 2015). – Ст. 584.

28. Положенням про порядок укладення контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170 // Збірник постанов Уряду України. – 1994. – № 7. – Ст. 172.

29. Порядок проведення індексації грошових доходів населення : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. № 1078 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29 (01. 08. 2003). – Ст. 1471.

30. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94 (12. 12. 2011). – Ст. 3426.

31. Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 21 (08. 06. 2001). – Ст. 950.

32. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 року № 116 // Урядовий кур'єр. – 1996. – 1 лютого.

33. Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам навчальних закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 16. – Ст. 73.

34. Про затвердження Списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 1997 р. № 1290 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2003 р. № 679) // Офіційний вісник України. – 1997. – № 48. – Ст. 22.

35. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 36 (20. 09. 2002). – Ст. 1699.

36. Положення про державну службу зайнятості: затверджено наказом Міністерства соціальної політики України від 20 січня 2015 р. № 41 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 5 (29.01.2013). – Ст. 153.

37. Положення про організацію та здійснення державного гірничого нагляду, державного нагляду (контролю) у сфері промислової безпеки та охорони праці в системі Держгірпромнагляду України : затверджено наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 11 серпня 2011 р. № 826 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 3 (20.01.2012). – Ст. 101.

38. Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників : Наказ Міністерства праці, Міністерства юстиції та Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 р. № 58 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1993. – № 10.

39. Про затвердження Переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність : Наказ Міністерства праці України від 12 травня 1996 року № 43 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1997. – № 1.

40. Положення про посередника : затверджено Наказом Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 р. № 133 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nspp.gov.ua>

41. Положення про примирну комісію : затверджено Наказом Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 р. № 130 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nspp.gov.ua>

42. Положення про розробку інструкцій з охорони праці : затверджено Наказом Держнаглядохоронпраці від 29 січня 1998 р. № 9 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 14 (23. 04. 1998). – Ст. 557.

43. Положення про трудовий арбітраж : затверджено Наказом Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 р. № 135 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nspp.gov.ua>

44. Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці : затверджено Наказом Держпромгірнагляду від 21 березня 2007 р. № 56 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 27 (23. 04. 2007). – Ст. 1095.

45. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства : затверджено Наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21. 03. 2007 р. № 55 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 26 (20. 04. 2007). – Ст. 1069.

46. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою : затверджено Наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 р. № 8 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 17 (11. 03. 2005). – Ст. 455.

47. Типове положення про службу охорони праці НПАОП 0.00-4.35-04: затверджено Наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15 листопада 2004 р. № 255 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 48 (17. 12. 2004). – Ст. 3191.

48. Типові правилами внутрішнього трудового розпорядку для робітників та службовців підприємств, установ, організацій: затверджено Постановою Держкомпраці СРСР за узгодженням з ВЦРПС від 20 липня 1984 р. № 213 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0213400-84>

49. Перелік посад і робіт, котрі заміщуються чи виконуються працівниками, з якими підприємством, установою, організацією можуть укладатися письмові договори про повну матеріальну відповідальність за незабезпечення збереження цінностей, переданих їм на збереження, обробку, продаж (відпуск), перевезення або застосування в процесі виробництва: затверджено Постановою Держкомпраці СРСР і ВЦРПС 28 грудня 1977 р. № 447/24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0447400-77>

50. Генеральна угода про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2010-2012 роки від 9 листопада 2010 р. // Праця і зарплата. – 2011. – № 1 (05. 01. 2011). – С. 7.

51. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Вільної профспілки працівників метрополітенів України щодо офіційного тлумачення поняття «професійна спілка, що діє на підприємстві, в установі, організації», використаного в абзаці шостому частини першої статті 43-1 Кодексу законів про працю України (справа про профспілку, що діє на підприємстві) від 29 жовтня 1998 р. № 1-31/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 45 (26. 11. 1998). – Ст. 56.

52. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96/card6#Public>

53. Про практику застосування судами законодавства про оплату праці : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 грудня 1999 р. № 13 // Дебет-Кредит (Галицькі контракти). – 2008. – № 29 (21. 07. 2008). – Ст. 271.

54. Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9 // Дебет-Кредит (Галицькі контракти). – 2008. – № 29 (21. 07. 2008). – С. 279.

55. Про судову практику у справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14 // Дебет-Кредит (Галицькі контракти). – 2008. – № 29 (21. 07. 2008). – С. 288.

56. Конвенція МОП про безпеку та гігієну праці та виробниче середовище : міжнародний документ від 22 червня 1981 р. № 155 [ратифікована Законом України № 3988-VI від 02. 11. 2011 р.] // Офіційний вісник України. – 2013. – № 5 (29. 01. 2013). – Ст. 187.

57. Конвенція МОП про застосування принципів права на організацію і ведення колективних договорів : міжнародний документ від 1 липня 1948 р. № 98 // Інформаційний бюлетень Міністерства праці України «Людина і праця». – 1994р. – № 9-10.

58. Конвенція МОП про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця: міжнародний документ від 23 червня 1992 р. № 173 [ратифіковано із заявою Законом № 2996-IV від 19.10.2005] // Вісник Верховної Ради України. – 2006. – № 2-3. – Ст. 39.

59. Конвенція МОП про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками : міжнародний документ від 23 червня 1981р. № 156 [ратифіковано Законом № 1196–XIV від 22. 10. 1999 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010/print1359792124581789

60. Європейська соціальна хартія (Переглянута): міжнародний документ від 3 травня 1996 р. № ETS № 163 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 40 (18. 10. 2006). – Ст. 2660.

Література

Основна:

61. Мельник К. Ю. Трудове право України [Текст] : підручник / К. Ю. Мельник; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : Діса плюс, 2014. – 479 с.

62. Трудове право України (Загальна частина) [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева, І. Г. Козуб; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2013. – 311 с.

63. Трудове право України (Особлива частина) [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева, І. Г. Козуб; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2014. – 503 с.

64. Трудове право України [Текст] : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипко [та ін.]. – 5-те вид., допов. – Харків : Право, 2014. – 757 с.

65. Трудове право України [Текст] : академ. курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Пилипенко П. Д. та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – 5-те вид., переробл. та допов. – К. : Ін Юре, 2014. – 548 с.

66. Трудове право: підручник [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін.; за ред. В. В. Жернакова. – Х. : Право, 2012. – 496 с.

67. Трудове право України [Текст] : підручник / [Вишновецька С. В. та ін. ; за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника] ; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Ф-т правн. наук, Нац. ун-т «Остроз. акад.», Ін-т права ім. І. Малиновського, Київ. ін-т Нац. ун-ту «Одес. юрид. акад.». – Київ : Леся, 2015. – 531 с.

Додаткова:

68. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення [Текст] : монографія / [Чанишева Г. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса : Фенікс, 2015. – 328 с.

69. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників [Текст]: монографія / В. М. Андріїв; М-во соц. політики України, Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці. – Чернігів, 2011. – 305 с.

70. Божко В. М. Засади правового регулювання оплати праці: теоретичний аспект : монографія / В. М. Божко – Полтава : ПНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2011. – 402 стр.
71. Бойко М. Д. Відшкодування шкоди: правовий аспект [Текст]: Навчально-практичний посібник. – К. : Атіка, 2007. – 328 с.
72. Бойко М. Д. Порівняльне трудове право [Текст]: Навчальний посібник / М. Д. Бойко. – К. : Атіка, 2007. – 384 с.
73. Бойко М. Д. Трудовий договір: теорія і практика [Текст]: Навчально-практичний посібник. – К. : Атіка, 2009. – 308 с.
74. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 860 с.
75. Болотіна Н. Б. Трудовий договір за законодавством України [Текст]: Навч. посіб. – К. : Вид. Паливода А.В., 2002. – 124 с.
76. Бурак В. Я. Трудові спори: порядок їх вирішення в Україні. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2003. – 382 с.
77. Венедіктов С. В. Правове регулювання трудових відносин: вітчизняний та зарубіжний досвід [Текст]: навч. посіб. / С. В. Венедіктов. – К. : Алерта, 2012. – 367 с.
78. Венедіктов С. В. Теоретико-правові засади сучасної концепції трудового правовідношення в Україні [Текст]: монографія / С. В. Венедіктов; МОНМС України, Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2011. – 224 с.
79. Вишновецька С. В. Методологія науки трудового права [Текст]: монографія / С. В. Вишновецька ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ : Ніка-Центр, 2014. – 319 с.
80. Внутрішній трудовий розпорядок: теоретико-правовий аспект [Текст] : монографія / В. О. Голобородько [та ін.]; [за наук. ред. проф. Ярошенка О. М.]. – Харків : Юрайт, 2012. – 255 с.
81. Глосарій із трудового права та соціально-трудова відносин (з посиланням на досвід Європейського Союзу) / ред.: С. Г. Приходько; Міжнар. бюро праці. – К. : Стило, 2006. – 431 с.
82. Гришак С. В. Право трудових спорів [Текст]: навч. посіб. / С. В. Гришак, О. С. Заржицький, Р. С. Кірін; МОНМС України, ДВНЗ «Нац. гірн. ун-т». – Д. : НГУ, 2011. – 167 с.
83. Дергачов В. С. Науково-практичні засади захисту інформації з обмеженим доступом у трудових правовідносинах [Текст]: монографія / В. С. Дергачов; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Х., 2011. – 160 с.
84. Держава та її органи як суб'єкти трудового права: теоретико-прикладний нарис [Текст] : монографія / К. В. Гончарова [та ін.]; [за наук. ред. проф. О. М. Ярошенка]. – Харків : Право, 2014. – 285 с.
85. Кодифікація трудового законодавства України [Текст]: монографія / Н. М. Хуторян, О. Я. Лаврів, С. В. Вишновецька, О. М. Ярошенко, С. М. Прилипка; ред.: М. І. Іншин; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Х. : ФІНН, 2009. – 431 с.

86. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики [Текст]: монографія / В. Л. Костюк. – К. : Вид. В. Карпенко, 2012. – 464 с.

87. Краснов Є. В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України: [монографія] / Є. В. Краснов; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – О. : Фенікс, 2012. – 177 с.

88. Курс порівняльного трудового права [Текст] : підручник : в 2 т. / [Іншин М. І. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Акад. політ. наук України А. Р. Мацюка ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2-ге вид., змін. і допов. – Харків : Діса плюс, 2015. – Т. 1. – 2015. – 1054 с.; Т. 2. – 2015. – 741 с.

89. Лаврів О. Я. Система принципів трудового права України [Текст]: монографія / О. Я. Лаврів; Прикарпат. юрид. ін-т Львів. держ. ун-ту внутр. справ України. – Івано-Франківськ, 2008. – 216 с.

90. Лавріненко О. В. Особливості реалізації та захисту конституційних трудових прав найманих працівників (інституціональний, онтологічний та аксіологічний аспекти) [Текст]: монографія / О. В. Лавріненко; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ. – Донецьк : Вебер, 2007. – 144 с.

91. Лавріненко О. В. Принцип єдності й диференціації правового регулювання соціально-трудова відносин у системі галузевих принципів трудового права України [Текст]: монографія / О. В. Лавріненко; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка, Донец. юрид. ін-т. – Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. – 358 с.

92. Лагутіна І. В. Особисті немайнові трудові права працівників у системі трудових прав [Текст] : монографія / І. В. Лагутіна. – Одеса : Фенікс, 2014. – 425 с.

93. Левченко Н. І. Правове регулювання юридичної відповідальності суб'єктів трудового права в умовах ринкової економіки [Текст] : монографія / Н. І. Левченко. – Суми : Мрія, 2015. – 178 с.

94. Лукаш С. С. Співвідношення централізованого і локального регулювання трудових відносин в умовах ринкової економіки [Текст]: монографія / С. С. Лукаш. – Х. : ФІНН, 2010. – 366 с.

95. Митрофанов І. І. Трудовий договір як юридичний факт у трудовому праві [Текст] : монографія / І. І. Митрофанов, О. В. Плєскун ; за заг. ред. І. І. Митрофанова. – Одеса : Фенікс, 2014. – 271 с.

96. Прилипко С. М. Трудове право України в схемах і таблицях [Текст]: навч. посіб. / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, О. Є. Костюченко, Д. С. Підкопай. – Х. : ФІНН, 2010. – 557 с.

97. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства [Текст]: монографія / [Н. М. Хуторян та ін. ; наук. ред.: Н. М. Хуторян, М. М. Шуმიло] ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Ніка-Центр, 2015. – 315 с.

98. Процевський О. І. Методологічні засади трудового права [Текст] : [монографія] / О. І. Процевський ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНАДУ, 2014. – 259 с.

99. Рим О. М. Запобігання конкуренції у трудових правовідносинах [Текст]: монографія / О. М. Рим. – Т. : Терно-граф, 2011. – 160 с.
100. Ротань В. Г., Зуб І. В., Сонін О. Є. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 15-те вид., допов. та переробл. – К. : Алерта, 2013. – 686 с.
101. Рудницька О. П. Правове регулювання гарантійних виплат у трудовому праві [Текст]: монографія / О. П. Рудницька; МОН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 176 с.
102. Русаль Л. М. Юридичні факти, що є підставою припинення трудових правовідносин в Україні [Текст] : монографія / Русаль Л. М., Буряк В. Я. – Львів : Бадікова Н. О. [вид.], 2015. – 149 с.
103. Селезень С. В. Утрата довіри як підстава припинення трудового договору: теоретичні й практичні аспекти [Текст]: монографія / С. В. Селезень; Харк. нац. автомобіл.-дорож. ун-т. – Х., 2010. – 128 с.
104. Ситницька О. А. Юридичні гарантії права на працю та права на відпочинок за трудовим законодавством України [Текст]: монографія / О. А. Ситницька; Хмельниц. ун-т упр. та права. – Хмельниц., 2010. – 167 с.
105. Слюсар А. М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект [Текст]: монографія / А. М. Слюсар; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : ФІНН, 2011. – 335 с.
106. Сокол М. В. Порядок вирішення колективних трудових спорів і конфліктів в Україні [Текст]: монографія / М. В. Сокол; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. – 207 с.
107. Трудове право [Текст] : посіб. для підгот. до держ. іспиту / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. – Харків: Право, 2015. – 228 с.
108. Трудове право України (основи теорії трудового права) [Текст]: навч. посіб. / В. В. Бонтлаб, К. М. Біда, В. Л. Костюк, Я. В. Сімутіна, І. Р. Вітик, В. П. Мельник, О. Я. Мельник; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Нац. ун-т «Остроз. акад.». – К. : Промінь, 2010. – 280 с.
109. Трудове право України: Академічний курс: Підручник / за ред. Н. М. Хуторян. – К. : А.С.К., 2004. – 608 с.
110. Трудове право України [Текст] : слов.-довід. термінів і понять / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [уклад.: Якушев І. М., Старчук О. В. ; за заг. ред. І. М. Якушева]. - Луцьк : Захарчук В. М., 2013. – 279 с.
111. Трудове право України [Текст] : навч. посіб. / [С. М. Волошина, А. М. Соцький, В. І. Щербина] ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Чернівці : Технодрук, 2015. – 187 с.
112. Форманюк В. В. Правові засоби забезпечення трудової дисципліни [Текст]: монографія / В. В. Форманюк; Нац. цн-т «Одес. юрид. акад.». – О. : Фенікс, 2012. – 162 с.

113. Чанишева Г. І. Види трудового договору за законодавством України [Текст]: монографія / Г. І. Чанишева, Б. А. Римар. – О. : Фенікс, 2011. – 176 с.

114. Шамшина І. І. Суб'єкти трудового права: правове регулювання в умовах ринкових відносин [Текст]: монографія / І. І. Шамшина; ред.: Г. А. Капліна. – Луганськ : Л-ра, 2010. – 448 с.

115. Ярошенко О. М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України [Текст]: моногр. / О. М. Ярошенко; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х. : Вапнярчук Н. М., 2006. – 456 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль. Об'єктами системи поточного та підсумкового контролю є робота студентів на семінарських (практичних) заняттях та виконаних індивідуальних (домашніх) завдань. Поточний контроль здійснюється при проведенні семінарських (практичних) та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів. При проведенні практичних занять – контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами біля дошки та «малими групами» комплексу практичних задач і проблемних ситуацій.

Поточний контроль, який застосовується під час індивідуально-консультативних занять, здійснюється за допомогою відповідних тестів в усній або письмовій формі. Такий контроль застосовується по відношенню до тих студентів, які мають поточну заборгованість із поважних причин. Поточний контроль виконання студентами індивідуальних (домашніх) завдань здійснюється за допомогою перевірки викладачем результатів розв'язання розрахункових завдань.

Підсумкове оцінювання знань з дисципліни здійснюється у формі екзамену.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за результатами поточного та підсумкового контролю знань. Загальна сума набраних балів протягом семестру за поточну успішність максимально складає 100. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в ПУЕТ, з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ЄСТС.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) передбачає, що студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «дуже добре» (82-89 балів) передбачає, що студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Оцінка «добре» (74-81 бал) передбачає, що студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача й самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно» (64-73 бали) передбачає, що студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «достатньо» (60-63 бали) передбачає, що студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю» (35-59 балів) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Оцінка «незадовільно з обов'язковим вивченням залікового кредиту» (1-34 бали) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

